

RAUF DENKTASH *at the United Nations - Speeches on Cyprus, (With an Introduction by Michael Moran), Huntingdon, Cambs. UK, The Eothen Press, 1997, XXII + 378 p.*

The Eothen Press, 1993 yılından beri münhasıran Kıbrıs Sorunu üzerine yaptığı yayınlarla, bir yandan bilimsel ve belgesel olarak Kıbrıs davamıza destek verirken, bir yandan da, bu İngilizce yayınlarla Kıbrıs sorununun iç yüzünü dünya kamuoyuna tanıtmaya çalışmaktadır. Burada tanıtmaya çalışacağımız bu kitap ise, yayının 5'inci kitabı olmaktadır. 4'üncü kitap olan ve yine 1997'de yayınlanan Dr. Salahi R. Sonyel'in "*Cyprus: The Destruction of a Republic - British Documents, 1960-1965*" isimli ilginç incelemesinin tanıtımını BELLETEN'in 235. sayısında yapmışık.

The Eothen Press, bu yılın ikinci kitabı olarak "*Rauf Denктаş at the United Nations*" ı yayınlamış bulunmaktadır. Eserin muhtevasına girmeden önce hemen bir noktayı belirtmek gerekiyor: Sanırız kitabın ismi, muhtevayı tam olarak yansıtmamaktadır. Kitabın ismine bakıldığında, Rauf Denктаş'ın Birleşmiş Milletler'de yaptığı konuşmaları biraraya getiren bir yayın sanılmaktadır. Halbuki kitap üç kısımdan meydana gelmektedir. Rauf Denктаş'ın, "The Cyprus Problem" başlıklı (p.viii-xv) başlıklı ve 1931'den günümüze kadar Kıbrıs Sorunu'nun kilometre taşlarını veren Önsöz'ü dışında, kitabın birinci kısmı, halen Kuzey Kıbrıs'ta ikamet eden tanınmış İngiliz Profesörü Michael Moran'ın 121 sayfalık bir incelemesini ihtiva etmektedir. Bu inceleme esas itibarıyla iki bölüm olup, birincisi 1964-1965'te Türk toplumunun anayasal haklarından nasıl yoksun bırakıldığını, ikinci kısım ise 1974'deki müdahalemizi ve Türkiye'nin federal sistem arayışını ele almaktadır. Şu şekilde ki, bu iki dönemde Rauf Denктаş'ın özellikle Birleşmiş Milletler'de yaptığı konuşmalar çerçevesinde olayların akışı incelenmektedir. Bu konuşmaların ve konuşmalar çerçevesindeki gelişmelerin çok güzel tahlil edilmiş olduğunu özellikle belirtmek isteriz. Tabii, bu arada, Kıbrıs Türkü'nün davası da bilimsel ve kanıtlı olarak savunulmaktadır. Tabii bundan daha önemlisi, Profesör Moran'ın, Kıbrıs konusundaki tutumu ve davranışları sebebiyle Birleşmiş Milletler'i iyice hırpalamasıdır. Profesör Moran, Denктаş'ın kendisinin karşısındaki davranışlarına rağmen, B.M.'deki konuşmalarının gayet etkili ve faydalı olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Kitabın ikinci kısmında (p. 122-248), Rauf Denктаş'ın 1964-1984 yılları arasında B.M.Güvenlik Konseyi'nde yapmış olduğu 11 konuşmanın metni yer almaktadır. Yani bu kısım tamamen belgelerden ibarettir.

Üçüncü kısımda da belgeler yer almakta ise de, bu belgeler, konuşma metinleri olmayıp Kıbrıs Sorunu ile ilgili önemli belgelerdir. Meselâ Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile ilgili 1960 antlaşmalarının (Garanti, İttifak ve Tesis Antlaşmaları gibi) metinleri, 1964-1984 arasında Birleşmiş Milletler'de alınmış olan bazı önemli kararlar, 1965 Martı'ndaki Galo Plaza Raporu'ndan bazı önemli alıntılar, Rauf Denктаş'ın başta B.M. Genel Sekreteri olmak üzere bazı hükümet başkanlarına mektupları gibi. Bu belgeler de 12 kısımda kitaba yerleştirilmiş bulunmaktadır.

Kitabın içeriği ve genel yapısı bu olunca, kitabın adındaki "Speeches on Cyprus", kanaatimizce yanlış veya fazla olmaktadır. Bu ikinci isim ile, kitabın sanki sadece Rauf Denктаş'ın konuşmalarından ibaret olduğu izlenimi meydana gelmektedir. Bu ikinci başlığın "Speeches and Documents on Cyprus" şeklinde olması daha doğru olacaktır. Veya bu ikinci başlığı hiç koymadan, "*Rauf Denктаş at the United Nations*" veya Profesör Michael Moran'ın incelemesini de gözönünde tutarak, "*Rauf Denктаsh and the United Nations*" demek daha doğru olabilir kanısındayız.

Profesör Michael Moran'ın 121 sayfalık mükemmel tahlil ve incelemesi ve Denктаş'ın konuşma metinleri ve diğer belgelerle, The Eothen Press, Kıbrıs Sorunu'nun bilimsel ve belgesel kaynaklarına son derece önemli ve değerli katkıda bulunmuş olmaktadır.

FAHİR ARMAOĞLU

